

U 34/2025 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin vuoden 2026 talousarvioesityksen valmisteluun liittyvästä komission ennakoarviosta vuodelle 2026 (budjetti; Euroopan unioni)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle yleisaineisto Euroopan unionin vuoden 2026 talousarvioesityksen valmisteluun liittyvästä komission 4. päivänä kesäkuuta 2025 hyväksymästä ennakoarviosta vuodelle 2026 ja ennakoarviosta laadittu muistio.

Ennakoarviosta annettiin kiiretilanteessa ensin valtioneuvoston yhteensovitusjärjestelmässä koordinoitu E-selvitys (E 50/2025 vp).

U-kirjelmä ei sisällä E-selvitykseen verrattuna uusia kantoja.

Helsingissä 21.8.2025

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Erityisasiantuntija Johanna Makkonen

**EUROOPAN KOMISSION ESITYS EUROOPAN UNIONIN YLEISEKSI
TALOUSARVIOKSI VARAINHOITOVUODEKSI 2026; YLEISKATSAUS****1 Yleistä**

Euroopan komissio antoi 4.6.2025 Euroopan unionin talousarvioesityksen valmisteluun liittyvän ennakoarvion vuodelle 2026 (*Statement of Estimates of the European Commission for the financial year 2026 – Preparation of the 2026 Draft Budget*). Kaikille virallisille kielille käännettynä talousarvioesitys julkaistiin heinäkuussa, jolloin se myös toimitettiin neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Talousarvioesitykseen liittyy komission 4.6.2025 antama tiedonanto monivuotiseen rahoituskehukseen tehtävästä teknisestä mukautuksesta vuoden 2026 osalta (COM(2025) 800 final).

EU:n talousarvio jakautuu maksusitoumusmäärärahoihin (sitoumukset) ja maksumäärärahoihin (maksut). Sitoumuksia voidaan verrata valtion talousarvion valtuuksiin. Sitoumus on oikeudellinen velvoite tiettyjen määrärahojen maksamiseen. Sitoumuksilla ei ole välittömiä suoria taloudellisia vaikutuksia. Taloudelliset vaikutukset tulevat siinä vaiheessa, kun sitoumukset muuttuvat käytännön kassavirraksi eli maksuiksi.

Maatalouden suorien tukien ja EU:n yleisen hallinnon osalta sitoumukset ja maksut ovat samalla tasolla. Käytännössä lähes kaikkien muiden otsakkeiden osalta maksut konkretisoituvat myöhemmin, joskus vuosiakin sitoumusten tekemisen jälkeen. Kansalliset EU-maksut määräytyvät maksujen eli kassavirran perusteella.

2 Komission talousarvioesityksen pääasiallinen sisältö**2.1 Yleistä**

Tämä U-kirjelmä perustuu englanninkieliseen yleisaineistoon komission ennakoarviosta.

EU:n vuoden 2026 talousarvio on järjestyksessään kuudes monivuotisen rahoituskehyskauden 2021–2027 aikana sekä ensimmäinen nykyisen komission ohjelman ja prioriteettien mukaisesti valmisteltu talousarvioesitys.

2.2 Menot

Komission mukaan, sen talousarvioesityksen tavoitteena on tukea strategisia tavoitteita, kuten tukea Ukrainaa, kilpailukykyä, muuttoliikkeen hallintaa, turvallisuutta ja puolustusta sekä strategisia investointeja, samalla kun jatketaan vihreiden ja digitaalisten painopisteiden edistämistä. Talousarvioesityksen otsakkeessa 1 pääpaino olisi digitalisaation ja tutkimuksen tukemisessa. Kestävää rakennemuutosta ja vihreää kasvua tuettaisiin erityisesti otsakkeiden 2 ja 3 rahoitusohjelmilla. Talousarvioesityksen otsakkeiden 4 ja 5 ohjelmat koskevat muun muassa muuttoliiketoimia sekä turvallisuutta ja puolustusta. Otsakkeen 6 ohjelmat sisältävät rahoitusta EU:n ulkosuhteisiin. Talousarvioesitys sisältää monivuotisen rahoituskehysten välitarkistuksen vaikutukset varainhoitovuoden 2026 osalta.

Vuoden 2026 talousarvioesityksen sitoumusten kokonaistaso olisi rahoituskehyksen sisäpuolelle kuuluvien ohjelmien osalta 187 546,1 miljoonaa euroa (0,97 % EU27:n BKTL:sta). Maksujen osalta kokonaistaso olisi talousarvioesityksen mukaan 187 184,4 miljoonaa euroa (0,97 % EU27:n BKTL:sta). Kun mukaan lasketaan rahoituskehyksen ulkopuoliset erityisvälineet, talousarvioesityksen kokonaissumma olisi sitoumuksina 193 262 miljoonaa euroa (1 % EU27:n BKTL:sta) ja maksuina 192 206,9 miljoonaa euroa (1 % EU27:n BKTL:sta). Kokonaisuutena sitoumukset vähenisivät -3,1 % ja maksut kasvaisivat +23,8 % vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 maksumäärärahojen merkittävä kasvu (+23,8 %) johtuu 2021–2027 ohjelmakauden toimeenpanon täysimääräisestä käynnistymisestä. Komission mukaan maksutarpeiden kasvu on ollut merkittävää myös aiempien rahoituskehyskausien viimeisinä vuosina. Talousarvioesityksessä kokonaistason ja rahoituskehyksen katon välinen liikkumavara ennakoimattomiin menoihin vastaamiseksi (marginaali) olisi sitoumusten osalta 492,7 miljoonaa euroa ja maksujen osalta 18 410,2 miljoonaa euroa. Edellä mainitut luvut eivät sisällä elpymisvälineestä kohdentuvan rahoituksen maksumäärärahoja.

Erityisrahoitusvälineillä voidaan vastata poikkeuksellisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin, ulkoisiin tai sisäisiin, ja ne otetaan käyttöön tarvittaessa, silloin kun menoja ei voida rahoittaa yhden tai useamman rahoituskehyksen otsakkeen enimmäismäärien rajoissa käytettävissä olevista määristä. Erityisrahoitusvälineet ovat rahoituskehyksen ulkopuolisia välineitä. Komissio esittää rahoituskehyksen ulkopuolisiin temaattisiin erityisrahoitusvälineisiin (*Euroopan globalisaatiorahasto, solidaarisuus- ja hätäapuvaraus, Brexit-mukautusvaraus ja Ukraina-varaus*) sitoumuksina 5 715,9 miljoonaa euroa ja maksuina 5 022,5 miljoonaa euroa. Vuoteen 2025 verrattuna temaattisten erityisrahoitusvälineiden sitoumukset vähenisivät 953,9 miljoonaa euroa (-14,3 %) ja maksut 571 miljoonaa euroa (-10,2 %). Lisäksi komissio ehdottaa EURI-välineen käyttöönottoa 2 138,2 miljoonalla eurolla otsakkeessa 2b, joustovälineen käyttöönottoa sitoumuksina ja maksuina yhteensä 2 286,4 miljoonaa euroa otsakkeessa 2b ja 7, sekä yhden ainoan liikkumavaravälineen käyttöönottoa sitoumuksina 748,2 miljoonaa euroa otsakkeessa 7.

Alla on komission talousarvioesityksessään esittämä taulukko sitoumusten ja maksujen kehittämisestä otsakkeittain varainhoitovuosina 2025 ja 2026. Vuoden 2025 luvut sisältävät myös lisätalousarvion nro 1/2025.

Taulukko 1: Talousarvioesitys 2026

Maksusitoumus- (MSM) ja maksumääräraha (MM), miljoonaa euroa käyvin hinnoin

	Talousarvioesitys 2026		Talousarvio 2025 ml. lisätalousarvio 1/25		Osuus talousarvioesityksestä 2026 (%)		Ero 2026–2025		Ero 2026/2025 (%)	
	(1)		(2)		(3)		(1 – 2)		(1 / 2)	
	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM
1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	22 054,4	23 309,4	21 480,1	20 460,6	11,4 %	12,1 %	574,3	2 848,7	2,7 %	13,9 %
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	22 210,0		21 596,0							
<i>Liikkumavara</i>	155,6		115,9							
2. Koheesio, palautumiskyky ja arvot	71 726,1	74 617,4	77 980,2	44 445,2	37,1 %	38,8 %	-6 254,0	30 172,2	-8,0 %	67,9 %
<i>josta joustovälineellä</i>	2 065,4		1 141,6							
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>										
<i>josta EURI-välineellä</i>	2 138,2	2 138,2	1 141,6	1 141,6						
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	67 523,0		75 697,0							
<i>Liikkumavara</i>	0,5									
<i>josta Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio (2 a)</i>	56 592,5	59 697,7	66 365,7	33 260,4	29,3 %	31,1 %	-9 773,2	26 437,4	-14,7 %	79,5 %
<i>josta Palautumiskyky ja arvot (2 b)</i>	15 133,6	14 919,7	1111 614,4	11 184,8	7,8 %	7,8 %	351,2	3 734,9	30,3 %	33,4 %
3. Luonnonvarat ja ympäristö	56 971,9	53 133,4	56 731,3	52 091,5	29,5 %	27,6 %	240,6	1 041,9	0,4 %	2,0 %
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	57 100,0		57 336,0							
<i>Liikkumavara</i>	128,1		604,7							
<i>josta Markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet</i>	40 465,2	40 517,0	39 975,9	40 030,7	20, %	21,1 %	489,3	486,3	1,2 %	1,2 %
4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	5 010,0	3 886,5	4 791,1	3 203,9	2,6 %	2,0 %	218,9	682,6	4,6 %	21,3 %
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	5 103,0		4 871,0							
<i>Liikkumavara</i>	93,0		79,9							
5. Turvallisuus ja puolustus	2 803,5	2 250,8	2 632,6	2 143,2	1,5 %	1,2 %	170,9	107,6	6,5 %	5,0 %
<i>josta joustovälineellä</i>			15,6							
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	2 810,0		2 617,0							
<i>Liikkumavara</i>										
6. Naapurialueet ja muu maailma	15 505,0	16 511,7	16 308,2	14 426,3	8,0 %	8,6 %	-803,2	2 085,4	-4,9 %	14,5 %
<i>josta joustovälineellä</i>			5,2							
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	15 614,0		16 303,0							
<i>Liikkumavara</i>	109,0									
7. EU:n yleinen hallinto	13 475,2	13 475,2	12 845,0	12 845,0	7,0 %	7,0 %	630,1	630,1	4,9 %	4,9 %
<i>josta joustovälineellä</i>	221,0									
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	748,2		721,0							
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	12 506,0		12 124,0							

Liikkumavara											
Määrärahat yhteensä otsakkeet 1-7	187 546,1	187184,4	192 768,6	149 615,7	97,0 %	97,4 %	-5 222,4	37 568,6	-2,7 %	25,1 %	
josta joustovälineellä	2 286,4	2 286,4	1 162,4	1 398,8							
josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä	748,2		721,0								
josta EURI-välineellä	2 138,2	2 138,2	1 141,6	1 141,6							
Rahoituskehyyksen katto	182 866,0	201 170,0	190 544,0	175 378,0							
Liikkumavara	492,7	18 410,2	800,5	28 302,7							
Menot % BKTL:sta	0,97 %	0,97 %	1,04 %	0,81 %							
Temaattiset erityisrahoitusvälineet	5 715,9	5 022,5	6 669,9	5 593,6	3,0 %	2,6 %	-953,9	-571,0	-14,3 %	-10,2 %	
Yhteensä kaikki	193 262,0	192 206,9	199 438,4	155 209,3	100 %	100 %	-6 176,4	36 997,6	-3,1 %	23,8 %	
Menot % BKTL:sta	1,00 %	1,00 %	1,07 %	0,84 %							

Otsake 1: Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous

Otsake 1 on keskeisessä asemassa innovaatioiden, sisämarkkinoiden kehittämisen, strategisten investointien ja digitalisaation mahdollistajana. Otsakkeeseen kuuluvat muun muassa tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma *Horisontti Eurooppa*, *Digitaalinen Eurooppa* -ohjelma, strategisten investointien keskeinen ohjelma *Verkojen Eurooppa* -väline sekä investointiohjelma *InvestEU*. Otsakkeesta 1 rahoitettavia tärkeimpiä hajautettuja virastoja ovat muun muassa Euroopan Unionin avaruusohjelmavirasto, Euroopan kemikaalivirasto ja Euroopan meriturvallisuusvirasto.

Komissio esittää otsakkeeseen 1 sitoumusmäärärahoina 22 054,4 miljoonaa euroa ja maksumäärärahoina 23 309,4 miljoonaa euroa vuodelle 2026. Tämä tarkoittaisi sitoumusmäärärahoihin +2,7 % kasvua ja maksumäärärahoihin +13,9 % kasvua vuoteen 2025 verrattuna. Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi noin 155,6 miljoonaa euroa.

Komissio esittää lisäksi *elpymisvälineen* rahoituksesta kohdentuvina maksuina 1 379,1 miljoonan euron lisäystä otsakkeeseen 1.

Horisontti Eurooppa

Otsakkeen 1 ylivoimaisesti suurin ohjelma on tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma *Horisontti Eurooppa*. *Horisontti Euroopan* avulla rahoitetaan tärkeää tutkimus- ja kehittämistoimintaa esimerkiksi strategisen autonomian, teollisuuden uudistamisen, puhtaan siirtymän ja digitalisaation luonnon monimuotoisuuden suojelun sekä palautumiskyvynaloilla. Komissio esittää ohjelmalle sitoumuksina 12 973,5 miljoonaa euroa (+1,7 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 13 845,4 miljoonaa euroa (+24,5 %).

Komission *Horisontti Eurooppaan* esittämät määrärahat sisältäisivät aiempien sitoumusten uudelleen käyttöönottamista EU:n varainhoitoasetuksen (VHA) 15 (3) artiklan nojalla 147,7 miljoonan euron edestä vuodelle 2026.

Lisäksi talousarvioesitys sisältää rahoituskehyyasetuksen (neuvoston asetus EU, Euratom N:o 2020/2093) 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen *Horisontti Eurooppa* -ohjelmalle 734,9 miljoonalla eurolla.

Euroopan strategiset investoinnit

Otsakkeen 1 muut merkittävimmät ohjelmat ovat Euroopan strategiset investoinnit –osioon kuuluvat investointiohjelma *InvestEU*, strategisten yhteyksien ohjelma *Verkkujen Eurooppa -väline (CEF)* ja digitaalisaation erityisohjelma *Digitaalinen Eurooppa*.

InvestEU-ohjelman tavoitteena on täydentää avustusmuotoista rahoitusta ja mobilisoida yksityistä rahoitusta takausten avulla EU:n poliittisilla painopistealueilla, kuten vihreä ja digitaalinen siirtymä, tutkimus ja innovaatiot, terveyssektori sekä strategiset teknologiat. Komissio esittää vuodelle 2026 *InvestEU*-ohjelmaan sitoumuksina 298,6 miljoonaa euroa (-21,1 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 879,7 miljoonaa euroa (+66,1 %). Myös *InvestEU*:n määrärahat sisältävät rahoituskehysasetuksen 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen ohjelmalle 245,1 miljoonalla eurolla vuonna 2026.

Verkkujen Eurooppa -välineeseen ehdotetaan 3 019,30 miljoonaa euroa sitoumuksina (+6,8 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 2 707,90 miljoonaa euroa (-17,7 %). *Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan* ehdotetaan puolestaan 999,7 miljoonaa euroa sitoumuksina (-8,9 %) ja maksuina 1 561,30 miljoonaa euroa (+37,4 %).

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 2: Talousarvion otsake 1

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Tutkimus ja innovaatio	14 119,7	4,2 %
Horisontti Eurooppa	12 973,5	1,7 %
Euratom tutkimus- ja koulutusohjelma	293,8	-16,5 %
ITER-ohjelma	852,4	75,2 %
Euroopan strategiset investoinnit	4 590,3	0,5 %
InvestEU-rahasto	298,6	-21,1 %
Verkojen Eurooppa-väline (CEF)	3 019,3	6,8 %
Digitaalinen Eurooppa	999,7	-8,9 %
Hajautetut virastot	246,3	6,4 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	26,4	-23,2 %
Sisämarkkinat	1 016,9	2,4 %
Sisämarkkinaohjelma	622,0	1,4 %
EU-petostentorjuntaohjelma	26,9	-1,6 %
FISCALIS-ohjelma	40,0	2,0 %
CUSTOMS-ohjelma	140,3	1,3 %
Hajautetut virastot	180,9	17,1 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	6,8	-66,5 %
Avaruus	2 327,5	-1,9 %
Euroopan avaruusohjelma	2 094,4	2,1 %
Turvallisten yhteyksien ohjelma	149,7	-23,8 %
Hajautetut virastot	83,4	4,4 %
Yhteensä	22 054,4	2,7 %
Rahoituskehyksen katto	22 210,0	
Liikkumavara	155,6	
Sitoumusten uudelleenkäyttö (VHA 15.3. artikla)	147,7	

Otsake 2: Koheesio, palautumiskyky ja arvot

Otsake 2 on isoin budjetin seitsemästä otsakkeesta ja se jakautuukin kahteen alaotsakkeeseen, joista 2a alaotsake kattaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan. EU:n alue- ja rakennepolitiikalla pyritään kaventamaan EU:n eri alueiden ja jäsenvaltioiden kehityseroja. Tavoitteena on edistää kilpailukykyä ja kestäväää kasvua sekä uudistaa taloudellisia ja sosiaalisia rakenteita. Ilmastonmuutoksen torjuntatoimia on myös painotettu. Lisäksi alue- ja rakennepolitiikan varoja hyödyntämällä on reagoitu eri kriiseihin, kuten Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan aiheuttamiin seurauksiin. Niiden puitteissa voidaan toteuttaa myös

Strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP) mukaisia toimia. Alaotsake 2a kattaa seuraavat rahastot: *Euroopan aluekehitysrahasto*, *Euroopan sosiaalirahasto*+ ja *Koheesiorahasto*.

2b alaotsake sisältää palautumiskykyyn ja arvoihin liittyviä EU-budjetin rahastoja. Merkittäviä näistä ovat mm. *Pelastuspalvelumekanismi (UCPM/RescEU)*, terveysohjelma (*EU4Health*), lähinnä nuorille suunnatut *Erasmus+* ja *Euroopan solidaarisuusjoukot* -ohjelmat, kulttuuri- ja audiovisuaalisen alan *Luova Eurooppa* -ohjelma sekä oikeusalan ohjelmat. Lisäksi alaotsake sisältää elpymisvälineen lainanottoon liittyvät rahoituskustannukset.

Komissio esittää otsakkeeseen 2 yhteensä 71 726,1 miljoonaa euroa sitoumuksina (-8,0 % vrt. vuoteen 2025) ja 74 617,4 miljoonaa euroa maksuina (+67,9 %). Komission esityksen mukaan otsakkeeseen ei käytännössä jäisi liikkumavaraa kuin tekninen 0,5 miljoonaa euroa. Komissio ehdottaa, että *joustovälinettä* käytettäisiin 2 065,4 miljoonalla eurolla ja *EURI-välinettä* 2 138,2 miljoonalla eurolla kattamaan elpymisvälineen rahoituskustannukset niiltä osin, kun varsinaiselle talousarviomomentille varatut määrärahat eivät riittäisi.

2a Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio

Otsakkeeseen 2a ehdotetaan kaikkiaan sitoumuksina 56 592,5 miljoonaa euroa ja maksuina 59 697,7 miljoonaa euroa. Sitoumukset vähenisivät -14,7 % vuoteen 2025 verrattuna ja vastaavasti maksut kasvaisivat +79,5 %. Maksujen kasvua selittää viime vuosien huomattavan alhainen taso, jolloin vasta nyt nykyisen ohjelman toimeenpano on edennyt täyteen vauhtiin.

Tämän alaotsakkeen suurin ohjelma on *Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)*, johon esitetään talousarvioesityksessä sitoumuksina 34 330,3 miljoonaa euroa (-15,1 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 36 291,3 euroa (70,2 %). Toinen merkittävä ohjelma on *Euroopan Sosiaalirahasto (ESR+)*, jonka avulla edistetään työllisyyttä ja osallisuutta, ja joka toimii EU:n sosiaalisten oikeuksien pilarin tärkeänä rahoitusvälineenä. Komissio ehdottaa *Euroopan sosiaalirahastoon* sitoumuksina 14 505,8 miljoonaa euroa (-15,6 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 15 573,0 miljoonaa euroa (+106,3 %). Otsakkeessa on lisäksi *Koheesiorahasto (KR)*, jonka sitoumusmäärärahat olisivat 7 756,4 miljoonaa euroa (-11,1 %) ja maksumäärärahat 7 829,8 miljoonaa euroa (+78,7 %).

Koheesiopolitiikan ohjelmien maksumäärärahojen tasoon sisältyy koheesiopolitiikan väliarvioinnin yhteydessä mahdollistettu ohjelmien uudelleenohjelmoinnin arvioitu vaikutus lisärahoituksena. Maksumäärärahojen tarve kasvaisi ennakoidusta vuonna 2026, koska komissio esittää väliarvioinnin yhteydessä muun muassa korkeampia ennakkomaksuja, mahdollisuutta jopa 100 %:n EU-rahoitukseen osuuteen sekä tukikelpoisten toimien laajentamista muun muassa turvallisuuden ja puolustuksen investointeihin, kohtuuhintaista asumista lisäävien koheesiopolitiikan toimiin sekä suuryritystuen laajentamista. Komissio arvioi, että vuodelle 2026 nettovaikutus olisi 4,1 miljardin euron lisäys maksumäärärahoihin sellaisten koheesio-ohjelmien kautta, joissa varoja jaettaisiin vapaaehtoisesti edellä mainittuihin uusiin painopisteisiin ja hyödynnettäisiin korkeampia ennakkomaksuosuuksia. Komission mukaan ehdotuksilla ei kuitenkaan olisi vaikutusta maksumäärärahojen kokonaistasoon, vaan maksujen tarve tasoittuisi myöhemmin ohjelmakauden kuluessa.

Otsakkeen määrärahoihin sisältyy myös monivuotisen rahoituskehysten välitarkistuksen yhteydessä sovittuja uudelleenkohdennuksia. Vuoden 2025 talousarviossa tehtiin sen vuoden osuutta vastaava mukautus. Uudelleenkohdennukset eivät vaikuttaisi jäsenvaltioiden ennakoallokation mukaisesti jaettuihin määrärahoihin, jotka ovat yhteishallinnon piirissä.

2b Palautumiskyky ja arvot

Talousarvion 2b Palautumiskyky ja arvot –alaotsakkeen rahoitusohjelmia ovat muun muassa *Elpymis- ja palautumistukiväline (RRF)*, *Teknisen tuen väline (TSI)*, *Pelastuspalvelumekanismi (UCPM/RescEU)*, *Terveysohjelma (EU4Health)*, *Erasmus+*, *Euroopan solidaarisuusjoukot*, *Luova Eurooppa*, *Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot* –ohjelma sekä *Oikeusalan-ohjelma*. Lisäksi otsakkeesta rahoitetaan elpymisvälineen lainojen ottamiseen liittyvät rahoituskustannukset eli käytännössä korkomenot ja muut vastaavat maksut. Otsakkeesta 2 b rahoitettavia, keskeisiä hajautettuja virastoja ovat Euroopan lääkevirasto, tartuntatautivirasto, Euroopan perusoikeusvirasto, EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön virasto ja Euroopan syyttäjänvirasto.

Otsakkeeseen 2b ehdotetaan kaikkiaan sitoumuksina 15 133,6 miljoonaa euroa ja maksuina 14 919,77 miljoonaa euroa. Sitoumukset kasvavat +30,3 % vuoteen 2025 verrattuna ja vastaavasti maksut +33,4 %. Otsakkeen suurimmista ohjelmista Erasmus+-ohjelmaan ehdotetaan sitoumuksina 4 274,3 miljoonaa euroa (+7,7 % vrt. vuoteen 2025), EU4Health –terveysohjelmaan 684,9 miljoonaa euroa (+17,6 %) ja Luova Eurooppa –ohjelmaan 396,2 miljoonaa euroa (+12,4 %).

Elpymisvälineen toimeenpanon edetessä yli puolet otsakkeen rahoituksesta kohdistuisi *Elpymisvälineen* rahoituskulut, joihin ehdotetaan varattavan sitoumuksina ja maksuina 8 027 miljoonaa euroa vuonna 2026 (+61,6 %). Alun perin rahoitussuunnitelmassa rahoituskustannusten enimmäismääräksi oli asetettu 3 744,6 miljoonaa euroa, joten komissio ehdottaa kohonneiden korkokustannusten kattamiseksi joustovälineen sekä EURI-välineen käyttöönottoa sen lisäksi, että otsakkeen 2b käytettävissä oleva liikkumavara 72,8 miljoonaa euroa otettaisiin ensin käyttöön. Jäljelle jääneet lisätarpeet rahoitettaisiin joustovälineen käyttöönotolla yhteensä 2 065,4 miljoonalla eurolla sekä ottamalla EURI-välineen kautta uudelleen käyttöön vapautettuja sitoumuksia yhteensä 2 138,2 miljoonalla eurolla. Komissio voi päivittää elpymisvälineen rahoituskustannuksia koskevaa ehdotustaan oikaisukirjelmässä, kun korkoennusteet tarkentuvat.

Vuoden 2026 talousarvioesitys sisältää rahoituskehysasetuksen 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen otsakkeessa 2b *Terveysohjelmalle (EU4Health)* 360,1 miljoonalla eurolla, *Erasmus+*-ohjelmalle 416,3 miljoonalla eurolla, *Luova Eurooppa* -ohjelmalle 146,7 miljoonalla eurolla ja *Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot* -ohjelmalle 195,9 miljoonalla eurolla.

Komissio esittää lisäksi *elpymisvälineen* rahoituksesta kohdentuvina maksuina 99 303,3 miljoonan euron lisäystä otsakkeeseen 2b, joka tarkoittaa käytännössä elpymis- ja palautumistukivälineen kautta kohdentuvaa rahoitusta.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat otsakkeessa 2 tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 3: Talousarvion otsake 2
milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 2. Koheesio, palautumiskyky ja arvot	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Alaotsake 2a Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	56 592,52	-14,7 %
Euroopan aluekehitysrahasto	34 330,3	-15,1 %
Koheesiorahasto	7 756,4	-11,1 %
Euroopan sosiaalirahasto Plus	14 505,8	-15,6 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	p.m.	-
Alaotsake 2 b Palautumiskyky ja arvot	15 133,6	30,3 %
Alueellinen kehitys ja koheesio	35,7	0,6 %
Turkkilais-kyproslaisen yhteisön tuki	35,7	0,6 %
Palautuminen ja resilienssi	9 301,7	50,4 %
Elpymis- ja palautumistukiväline RRF ja Teknisen tuen väline TSI	109,5	-13,0 %
Euron väärentämisen vastainen ohjelma Perikles IV	0,9	2,0 %
Elpymisvälineen rahoituskustannukset	8 021,0	61,7 %
Pelastuspalvelumekanismi/rescEU	167,7	-20,7 %
Terveysohjelma EU4Health	684,9	17,6 %
Hajautetut virastot	298,2	4,4 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet sekä muut toimet	13,6	10,1 %
Investoiminen ihmisiin, sosiaaliseen koheesioon ja arvoihin	5 796,2	7,5 %
Työllisyys ja sosiaaliset innovaatiot EaSI	107,7	-1,3 %
Erasmus+	4 274,3	7,7 %
Euroopan solidaarisuusjoukot	149,8	2,0 %
Luova Eurooppa	396,0	12,4 %
Kansalaiset, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot	290,9	23,1 %
Oikeusalan-ohjelma	41,7	-0,0 %
Hajautetut virastot ja eurooppalainen syyttäjävirsto EPPO	339,3	4,6 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet sekä muut toimet	196,4	-7,1 %
Yhteensä	71 726,1	-8,0 %
<i>josta joustovälineellä</i>	2 065,4	
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	-	
<i>josta EURI-välineellä</i>	2 138,2	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	67 523	
<i>Liikkumavara</i>	0,5	

Otsake 3: Luonnonvarat ja ympäristö

Otsake 3 sisältää yhteisen maatalouspolitiikan menot, maaseudun kehittämismenot, yhteisen kalastuspolitiikan menot sekä keskeisiä ympäristö- ja ilmastotoimien menoja, kuten oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi ja ympäristöohjelma LIFE. Otsakkeen toimilla vastataan EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteisiin, maatalouden vision sekä kilpailukykykompassin tavoitteisiin. Otsakkeen tärkeimpiä hajautettuja virastoja ovat Euroopan ympäristövirasto, Euroopan kalastuksenvalvontavirasto ja Suomeen sijoitettu Euroopan kemikaalivirasto. Lisäksi otsakkeessa on sisällytetty myös hiilirajamekanismin (CBAM) toimeenpanoon liittyvät menot sekä varaus EU:n sosiaalisen ilmatorahaston menoillem.

Komission vuoden 2026 talousarvioesityksessä otsakkeeseen esitetään yhteensä 56 971,9 miljoonaa euroa sitoumuksina (+0,4 % vrt. vuoteen 2025) ja 53 133,4 miljoonaa euroa maksuina (+2 %). Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 128,1 miljoonaa euroa.

Lisäksi komission mukaan otsakkeeseen ohjautuisi *elpymisvälineen* kautta 4 610,4 miljoonaa euroa maksuina.

Maatalous- ja meripolitiikan ohjelmat

Maatalous- ja meripolitiikan ohjelmat koostuvat *Euroopan maatalouden tukirahastosta (EAGF)*, *Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (EAFRD)* sekä *Euroopan meri- kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMFAF)*. Maaseudun kehittämisen ohjelmaan tulee maksuja myös *elpymisvälineen* kautta.

Maataloustukirahaston menot ovat pääasiassa viljelijöille maksettavaa suoraa tulotukea. Vuodelle 2026 maataloustukirahaston sitoumukset olisivat komission esityksen mukaan yhteensä 40 465,2 miljoonaa euroa (+1,2 % vrt. vuoteen 2025) ja maksut 40 517,0 miljoonaa euroa (+1,2 %). Sitoumusten osalta luvussa on otettu huomioon -1 222,8 miljoonan euron nettosiirto *maataloustukirahastosta* ja *maaseudun kehittämisrahastoon*.

Komission esitys maataloustukirahaston määrärahoiksi vuodelle 2026 on 386,5 miljoonaa euroa pienempi kuin rahaston tarpeet, mutta erotusta vastaava summa osoitetaan maataloustukirahastoon käyttötarkoitukseensa sidottuna tulona. Varainhoitoasetuksen mukaan tietyt maatalouspolitiikan alaiset toiminnot, kuten virheiden korjaukset, tuottavat tuloa, jotka osoitetaan takaisin tukirahastoon kattamaan sen tarpeita. Kaikkiaan vuodelle 2026 arvioidaan tulevan noin 440 miljoonaa euroa käyttötarkoitukseensa sidottua tuloa.

Otsakkeen määrärahoissa on huomioitu myös monivuotisen rahoituskehityksen välitarkistuksen yhteydessä sovittuja uudelleenkohdennuksia, jolloin kaikkiaan maataloustukirahaston alenimmäismäärää alennettiin 440 miljoonalla eurolla vuosina 2025–2027. Vuoden 2025 talousarviossa tehtiin jo sen vuoden osuutta vastaava mukautus.

Maaseudun kehittämisen (EAFRD) määrärahat vuonna 2026 olisivat komission ehdotuksen mukaan 13 331,7 miljoonaa euroa sitoumuksina (+ 0,8 % vrt. vuoteen 2025) ja 9 337,5 miljoonaa euroa maksuina (-11,2 %).

Maaseudun kehittämisen osalta rahoitettava määrä *elpymisvälineestä* olisi maksuina 1 291,1 miljoonaa euroa.

Euroopan meri- kalatalous- ja vesiviljelyrahaston sitoumukset vuonna 2026 olisivat komission esityksen mukaan 802,9 miljoonaa euroa (-15,1 % vrt. vuoteen 2025) ja maksut 935,1 miljoonaa euroa (+41,5 %).

Ympäristö- ja ilmastotoimien ohjelmat

LIFE-ohjelma tukee tärkeitä EU:n ilmastopoliittisia tavoitteita, erityisesti luonnon ja biologisen monimuotoisuuden suojelua sekä siirtymää kohti uusiutuvaan energiaan perustuvaa ilmastoneutraalia taloutta. Ohjelmaan esitetään sitoumuksina 802,9 miljoonaa euroa vuodelle 2026 (+3,5 % vrt. vuoteen 2025) ja 713,9 miljoonaa euroa maksuina (+19,7 %).

Toinen keskeinen vihreän kehityksen ohjelman puitteissa rahoitettu kokonaisuus on oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi (JTM), mikä koostuu oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF), InvestEU:n sisäisestä siirtymäohjelmasta sekä julkisen sektorin lainajärjestelystä. Näistä JTF on keskeinen osa otsaketta 3 ja sen sitoumukset olisivat 1 255,3 miljoonaa euroa (-17,1 % vrt. vuoteen 2025) ja maksut 1339,6 miljoonaa euroa (+20 639,1 %). Oikeuden mukaisen siirtymän –ohjelmaa rahoitetaan myös elpymisvälineestä kohdentuvalla rahoituksella. Vuonna 2026 rahoitus olisi maksuina 3 319,2 miljoonaa euroa. Maksujen määrä valtava kasvu johtuu siitä, että nyt ensimmäistä kertaa myös talousarviosta maksetaan JTF:n toiminnallisia menoja, kun aiemmin on käytetty käytännössä kokonaan elpymisvälineen kautta tulevaa rahoitusta, johtuen elpymisvälineen varojen käytön tiukemmista aikarajoituksista.

EU:n sosiaalinen ilmastorahasto hyväksyttiin vuonna 2023 ja sen toimeenpanon on tarkoitus alkaa vuonna 2026. Komissio tarjoaa jäsenvaltioille teknistä tukea, jotta toimeenpanovaiheeseen päästäisiin nopeasti ja tehokkaasti. Vuoden 2026 talousarviossa on jo käytössä rahastolle tarvittavaa budjettinimikkeistöä, ilman määrärahoja.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset otsakkeessa 3 jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 4: Talousarvion otsake 3

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 3. Luonnonvarat ja ympäristö	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Maatalous- ja meripolitiikka	54 791,6	0,8 %
Euroopan maatalouden tukirahasto	40 465,2	1,2 %
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto	13 331,7	0,8 %
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto	802,9	-15,1 %
Kestävät kalastussopimukset ja alueelliset kalastusorganisaatiot	160,5	2,4 %
Hajautetut virastot	31,3	3,6 %
Ympäristö- ja ilmastotoimet	2 180,3	-9,0 %
Ympäristön ja ilmastotoimien ohjelma (LIFE)	802,9	3,5 %
Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto	1 255,3	-17,1 %
Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin alainen julkisen sektorin lainajärjestely	pm	n.a.
Hajautetut virastot	31,3	3,6 %
Yhteensä	56 971,9	0,4 %
Rahoituskehyksen katto	57 100,0	
Liikkumavara	128,1	

Otsake 4: Muuttoliike ja rajaturvallisuus

Talousarvion otsakkeesta 4 Muuttoliike ja rajaturvallisuus ohjataan jäsenvaltioille taloudellista ja teknistä tukea turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan, rajavalvonnan, viisumipolitiikan ja tullitarkastusten aloilla. Otsakkeen määrärahojen avulla toimeenpannaan myös EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen mukaisia toimia. Otsakkeesta 4 rahoitettavia hajautettuja virastoja ovat *EU:n turvapaikkavirasto (EUAA)*, *Frontex* ja tietojärjestelmävirasto *eu-LISA*.

Komissio esittää vuodelle 2026 otsakkeeseen kokonaistasoksi yhteensä 5 010 miljoonaa euroa sitoumuksina (+4,6 % vrt. vuoteen 2025) ja 3 886,5 miljoonaa euroa maksuina (+21,3 %). Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 93 miljoonaa euroa.

Maahanmuuton alalla keskeinen ohjelma on *Turvapaikka-, muuttoliike- ja kotouttamisrahasto AMIF*. Talousarvioesityksessä vuodelle 2026 esitetään *AMIF*:iin 2 074,5 miljoonaa euroa sitoumuksina (+11 % vrt. vuoteen 2025) ja 1 375,6 miljoonaa euroa maksuina (+18 %). Rajaturvallisuuden alalla keskeinen ohjelma on *Integroitu Rajaturvallisuusrahasto (IBMF)*. Talousarvioesityksessä vuodelle 2026 esitetään *IBMF*:n rajaturvallisuus ja viisumit (*BMVI*) -osaan 1 121,5 miljoonaa euroa sitoumuksina (-9,2 %) ja 748,6 miljoonaa euroa maksuina (+62,2 %). *IBMF*-välineen toisesta osasta, tullivalvonnan taloudellisen tuen välineestä (*CCEi*) ohjataan varoja tullitarkastuksiin liittyviin laitteistoihin talousarvioesityksen mukaan yhteensä 140,7 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 114,4 miljoonaa euroa maksuina vuonna 2026. Lisäksi talousarvioesitys sisältää rahoituskehysasetuksen (neuvoston asetus EU, Euratom N:o 2020/2093) 5 artiklan mukaisen määrärahojen korottamisen *IBMF*-ohjelmalle 245 miljoonalla eurolla.

Talousarvioesityksessä esitetään Euroopan raja- ja merivartiostolle *Frontexille* yhteensä 1 108,1 miljoonaa euroa vuodelle 2026 (+11,1 %). *Frontexille* esitetään myös 246 lisävirkaa henkilöstötaulukkaan sekä 241 uutta työsopimussuhteista tehtävää. Määrärahalisäys liittyy *Frontexin* niin sanotun pysyvän joukon rakentamiseen.

Osana monivuotisen rahoituskehysvälikäytön yhteydessä päätettyjä toimia otsakkeen 4 rahoitusta lisättiin vuosille 2025–27 yhteensä 2 000 miljoonalla eurolla, josta kohdistuisi yhteensä 543 miljoonaa euroa vuoden 2026 talousarvioesitykseen. Lisärahoitus kohdistuisi *Turvapaikka-, muuttoliike- ja kotouttamisrahasto AMIF*:iin ja *IBMF*:n rajaturvallisuus ja viisumit (*BMVI*) -osaan. Määrärahalisäyksellä pyritään muun muassa hallitsemaan maahanmuuttoon ja rajavalvontaan liittyviä haasteita.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 5: Talousarvion otsake 4

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Maahanmuutto	2 323,0	10,5 %
Turvapaikka- ja muuttoliikerahasto AMIF	2 074,5	11,0 %
Hajautetut virastot	248,5	6,1 %
Rajavalvonta	2 687,0	0 %
Integroitu rajaturvallisuusrahasto (IBMF) – Rajaturvallisuus- ja viisumiväline (BMVI)	1 121,5	-9,2 %
Integroitu rajavalvontarahasto IBMF – Rahoitustukiväline tullivalvontavälineistöön (CCEi)	140,7	-4,0 %
Hajautetut virastot	1 424,8	9,0 %
Yhteensä	5 010,0	4,6 %
<i>Rahoituskehyksen katto</i>	<i>5 103,0</i>	
<i>Liikkumavara</i>	<i>93,0</i>	

Otsake 5: Turvallisuus ja puolustus

Otsakkeen 5 avulla pyritään vastaamaan sisäisen turvallisuuden haasteisiin sekä jäsenmaiden kohtaamiin monimutkaisiin turvallisuushaasteisiin, joihin niiden olisi vaikeaa vastata yksin. Komissio esittää otsakkeeseen 5 sitoumusmäärärahoina 2 803,5 miljoonaa euroa ja maksuumäärärahoina 2 250,8 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaisi sitoumusmäärärahoihin +6,5 % lisäystä ja maksuumäärärahoihin +5,0 % lisäystä vuoteen 2025 verrattuna. Otsakkeeseen jäisi 6,5 miljoonaa euroa liikkumavaraa.

Osakkeen 5 Turvallisuus-osioon esitetään 810,4 miljoonaa euroa sitoumuksina (+2,2 % vrt. vuoteen 2025) ja 838,7 miljoonaa euroa maksuina (+16,7 %). Kyseiseen osioon sisältyy muun muassa Sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF), josta tuetaan viranomaisten yhteistyötä, sekä ydinturvallisuuden rahastot. Sisäisen turvallisuuden rahastoon komissio esittää sitoumuksina 327,4 miljoonaa euroa (-2,7 %) ja maksuina 271,3 miljoonaa euroa (+19,3 %). Euroopan lainvalvontayhteistyövirasto Europolin sitoumus- ja maksuumäärärahoihin esitetään 16,9 miljoonan euron eli +7,0 % lisäystä edellisvuoteen verrattuna, viraston laajennettuun mandaattiin ja uusiin tehtäviin liittyen. Europolille ehdotetaan myös 11 lisävirkaa henkilöstötaulukkoon sekä 9 uutta työsopimussuhteista tehtävää. Maksuumäärärahat avustuksiin Liettualle ydinvoimalaitosten käytöstä poistoon (+44,3 %) sekä ydinturvallisuuteen ja muiden ydinvoimalaitosten käytöstä poistoon (+21,7 %) kasvavat merkittävästi.

Otsakkeen 5 Puolustus-osioon esitetään sitoumuksina 1 993,1 miljoonaa euroa (+8,4 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 1 412,1 miljoonaa euroa (-0,9 %). Puolustus-osioon sisältyy Euroopan puolustusrahasto (EDF), joka jakautuu tutkimus- ja kehittämiskokonaisuuksiin. Puolustusrahaston kehittämiskokonaisuuteen ehdotetaan 663,9 miljoonaa euroa sitoumuksina (-35,5 %) ja 541,8 miljoonaa euroa maksuina (-22,9 %). Puolustusrahaston tutkimuskokonaisuuteen ehdotetaan 335,7 miljoonaa euroa sitoumuksina (-16,9 %) ja 278,7 miljoonaa euroa maksuina (-11,1 %). Rahaston tavoitteena on lisätä Euroopan puolustusteollisuuden tehokkuutta, kilpailukykyä ja innovaatiokapasiteettia.

Komissio teki vuonna 2024 ehdotuksen Euroopan puolustusteollisuusohjelman (EDIP) ja puolustustarvikkeiden oikea-aikaisen saatavuuden ja toimituksen varmistamista koskevan toimenpidekehityksen perustamisesta. Osana monivuotisen rahoituskehityksen välitarkistuksen yhteydessä sovittuja toimia sovittiin 1 500 miljoonan euron lisäyksestä Euroopan puolustusrahastoon vuosille 2025–2027. Lisärahoitus kohdennetaan Euroopan strategisten teknologioiden kehitysvälineestä (STEP) kautta Euroopan puolustusrahastolle ja sieltä edelleen EDIP-ohjelmalle. EDIP-asetusehdotusta ei ole vielä hyväksytty, mutta komissio ehdottaa sille varattavaksi 621,3 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 94,7 miljoonaa euroa maksuina vuodelle 2026.

Sotilaalliseen liikkuvuuteen komissio ehdottaa yhteensä 251,3 miljoonaa euroa sitoumuksina (-0,4 %) ja 166,9 miljoonaa euroa maksuina (+22,0 %). Turvallisten yhteyksien ohjelmaan ehdotetaan 121 miljoonaa euroa sitoumuksina (+9,0 %) ja 130 miljoonaa euroa maksuina (+160 %).

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 6: Talousarvion otsake 5

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 5. Palautumiskyky, turvallisuus ja puolustus	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Turvallisuus	810,4	2,2 %
Sisäisen turvallisuuden rahasto ISF	327,4	-2,7 %
Ydinlaitosten käytöstäpoisto (Liettua)	74,6	-0,2 %
Ydinturvallisuus ja käytöstäpoisto (ml. Bulgaria ja Slovakia)	78,6	11,5 %
Hajautetut virastot	305,9	6,1 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	23,9	2,6 %
Puolustus	1 993,1	8,4 %
Euroopan puolustusrahasto	663,9	-35,5 %
Euroopan puolustusrahasto (tutkimus)	335,7	-16,9 %
Sotilaallinen liikkuvuus	251,3	-0,4 %
Turvallisten yhteyksien ohjelma	121,0	9,0 %
Euroopan puolustusteollisuusohjelma	621,3	32 089 %
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	p.m.	
Yhteensä	2 803,5	6,5 %
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	2 810,0	
<i>Liikkumavara</i>	6,5	

Otsake 6: Naapurialueet ja muu maailma

EU:n ulkosuhderahoituksen painopisteitä on lukuisia EU:n arvojen ja intressien edistämiseksi, muun muassa Ukrainan tukeminen, Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten lievittäminen sekä EU:n lähialueiden tukeminen. Komissio esittää vuodelle 2026 otsakkeen 6 sitoumuksiin

yhteensä 15 505 miljoonaa euroa (-4,9 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuihin 16 511,7 miljoonaa euroa (+14,5 %). Otsakkeen liikkumavaraksi jäisi 109 miljoonaa euroa.

Otsakkeen 6 Ulkosuhderahoitus-osion merkittävin ohjelma on *Naapuruus- ja ulkosuhdeväline (NDICI – Global Europe)*. Välineellä tuetaan erityisiä alue- ja maakohtaisia tarpeita, Global Gatewayn toimeenpanoa, sekä edistetään muun muassa vihreää ja digitaalista siirtymää, kestäviä investointeja, rauhaa ja turvallisuutta. NDICI – Global Europe-välineellä rahoitettaisiin vuonna 2026 myös uutta Moldovan uudistus- ja kasvuvälinettä. Komissio ehdottaa vuodelle 2026 NDICI-välineeseen 10 112 miljoonaa euroa sitoumuksina (-7,2 % vrt. vuoteen 2025) ja 11 337,2 miljoonaa euroa maksuina (+17,2 %).

Toinen keskeinen ulkosuhderahoituksen ohjelma on *Humanitaarisen avun väline (HUMA)*. Komissio ehdottaa HUMA-välineeseen 1 927,5 miljoonaa euroa sitoumuksina (-0,8 % vrt. vuoteen 2025) ja 2 161,2 miljoonaa euroa maksuina (+16,2 %). Välineellä tuetaan muun muassa Syyrian pakolaisia. Muita ulkosuhderahoituksen kohteita ovat *Eurooppalainen ydinturvallisuusväline (INSC)*, *Merentakaiset maat ja alueet (OCT)* ja *Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (CFSP)*. Lisäksi EU-budjetin ulkosuhderahoituksesta katetaan osa Ukrainalle myönnettyistä MFA+-lainoista aiheutuneista korkokuluista. Komissio ehdottaa tähän varattavan 0,3 miljoonaa euroa sitoumuksina ja maksuina vuonna 2026.

Otsakkeesta 6 rahoitetaan lisäksi EU-jäsenvaltioksi liittymisen valmistelua. *Liittymistä valmistelevasta välineestä (IPA III)* ohjataan rahoitusta hakijamaille ja mahdollisille hakijamaille eri tarkoituksiin. Komissio ehdottaa IPA III-välineeseen sitoumuksina 2 201,7 miljoonaa euroa (+1,5 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 2 129 miljoonaa euroa (+2,1 %). IPA III-välinettä täydentävä, vuosille 2024-2027 on perustettu *Länsi-Balkanin uudistus ja kasvuvälineeseen* komissio esittää sitoumuksina 500 miljoonaa euroa vuodelle 2026 (+0,2 % vrt. vuoteen 2025) ja maksuina 73,4 miljoonaa euroa (-27,3 %).

Monivuotisen rahoituskehyn välitarkistuksen yhteydessä sovittiin lisäpanostuksista ulkosuhdepolitiikkaan. Otsakkeen 6 osalta tämä tarkoitti vuosina 2025–2027 yhteensä 3 100 miljoonan euron nettolisäystä. Vuoden 2026 osuus tästä on 900 miljoonaa euroa. Lisäyksiä kohdentuu humanitaariseen apuun ja Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvuvälineeseen. Lisäykset ja uudelleenkohdennukset koskevat Naapuruus- ja ulkosuhdevälineen (NDICI –Global Europe) sekä Liittymistä valmistelevan välineen (IPA III) rahoitusta.

Ukrainaa tuetaan vuonna 2026 lisäksi erillisen Ukrainan tukivälineen kautta yhteensä noin 3,9 miljardin euron verran avustuksina ja noin 6,7 miljardin euron verran lainoina. Avustukset katetaan rahoituskehyn ulkopuolisen erityisrahoitusvälineen, Ukraina-varauksen kautta.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti otsakkeen 6 sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 7: Talousarvion otsake 6

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 6. Naapurialueet ja muu maailma	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Ulkosuhderahoitus	12 803,4	-6,1 %
Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline NDICI – Global Europe	10 112,0	-7,2 %
Eurooppalainen ydinturvallisuusväline INSC	47,2	6,9 %
Merentakaiset maat ja alueet OCT (ml. Grönlandi)	74,3	2,0 %
Humanitaarinen apu HUMA	1 927,5	-0,8 %
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka CFSP	404,2	2,7 %
Ukrainan makrotaloudellinen apu plus (MFA+)	0,3	
Unionin turvallisten yhteyksien ohjelma	50,0	
Pilottiprojektit ja valmistelevat toimet	187,9	-23 %
Liittymisvalmistelu	2 701,7	1,2 %
Liittymistä edeltävä tuki IPA III	2 201,7	1,5 %
Länsi-Balkanin uudistus ja kasvu-väline	500	0,2 %
Yhteensä	15 505,0	-4,9 %
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	<i>15 614,0</i>	
<i>Liikkumavara</i>	<i>109,0</i>	

Otsake 7: EU:n yleinen hallinto

Otsake 7 kattaa komission ja muiden toimielinten hallintomenojen ohella eläkemenot ja toimielinten osuudet Eurooppa-koulujen menoista. Hajautettujen virastojen menot ja suoraan tiettyihin ohjelmiin liittyvät hallinto- ja tukimenot on sijoitettu talousarviossa asianomaisten otsakkeiden alle. Hallintomenoihin esitetään yhteensä 13 475,2 miljoonaa euroa. Määrärahat kasvaisivat +4,9 % vuoteen 2025 verrattuna. Määrärahoissa ovat mukana eläkkeet sekä Eurooppa-koulut (sisältäen myös rahoitusosuudet eri EU-elinten läheisyydessä toimiviin niin sanottuihin kakkostyyppin Eurooppa-kouluihin). Eläkemenot (kaikki instituutiot) kasvaisivat 208,2 miljoonaa euroa (+7,3 %) vuodesta 2025. Eurooppa-koulujen menot kasvaisivat edellisestä vuodesta 14,6 miljoonaa euroa (+5,5 %).

EU:n toimielinten hallintomenojen suuruudeksi esitetään yhteensä 10 127,8 miljoonaa euroa sitoumuksina (+4,2 % vrt. vuoteen 2025). Komission määrärahojen osuus tästä kokonaisuudesta olisi yhteensä 4 662,2 miljoonaa euroa, jolloin sen määrärahat kasvaisivat vuoteen 2025 verrattuna 4,6 %. Muiden toimielinten määrärahat olisivat puolestaan 5 465,6 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaisi 3,8 % kasvua. Talousarvioesityksen mukaan Euroopan parlamentin määrärahat kasvaisivat 103,5 miljoonaa euroa (+4,1 %) ja neuvoston 33 miljoonaa euroa (+4,6 %).

Otsakkeen 7 menot ylittäisivät kehityksessä määritellyn enimmäismäärän vuodelle 2026 eikä siihen jäisi lainkaan liikkumavaraa. Tästä syystä komissio ehdottaa, että erityisvälineillä katettaisiin 969,2 miljoonaa euroa määrärahoista. Summasta katettaisiin yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä 748,2 miljoonaa euroa ja joustovälineellä 221 miljoonaa euroa. Komissio perustelee otsakkeen määrärahakasvua viime vuosien korkealla inflaatiolla sekä

palkkojen ja eläkkeiden tarkistuksista seuranneista menojen kasvusta. Komissio on asettanut muiden kuin palkkakustannusten nousun maksimissaan 2 % kaikkien toimielinten osalta ja sopeuttanut eri toimielinten ennakkoarvioita tämän mukaisesti. Lisäksi komissio on pitänyt toimielinten henkilöstön kokonaismäärän edellisvuoden tasolla, eikä ole hyväksynyt muiden toimielinten henkilöstölisäysehdotuksia.

Komission talousarvioesityksen mukaisesti sitoumukset jakautuvat tarkemmin seuraavasti:

Taulukko 8: Talousarvion otsake 7

milj. euroa käyvin hinnoin

Otsake 7. EU:n yleinen hallinto	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina	Muutos 2026/2025 %
Eurooppa-koulut ja eläkkeet	3 347,3	7,1 %
Eläkkeet	3 065,4	7,3 %
Eurooppa-koulut	281,9	5,5 %
Toimielinten hallintomenot	10 127,8	4,2 %
Komissio	4 662,2	4,6 %
Muut toimielimet	5 465,6	3,8 %
<i>josta Euroopan parlamentti</i>	2 635,0	4,1 %
<i>ja Eurooppa-neuvosto ja neuvosto</i>	748,9	4,6 %
Yhteensä	13 475,2	4,9 %
<i>josta joustovälineellä</i>	221,0	
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	748,2	
Rahoituskehityksen katto	12 506,0	
<i>Liikkumavara</i>		

Erityisvälineet

Neuvoston asetuksessa (EU, Euratom 2020/2093) vuosia 2021–2027 koskevasta monivuotisesta rahoituskehityksestä on määräykset erityisrahoitusvälineistä, joilla voidaan vastata poikkeuksellisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin, ulkoisiin tai sisäisiin, ja jotka otetaan käyttöön tarvittaessa, silloin kun menoja ei voida rahoittaa yhden tai useamman rahoituskehityksen otsakkeen enimmäismäärien rajoissa käytettävissä olevista määristä.

Neuvosto hyväksyi 29.2.2024 rahoituskehityksen välitarkistuksen, jonka yhteydessä annettiin neuvoston asetus (EU, Euratom 2024/765) em. monivuotisen rahoituskehityksen vahvistamisesta annetun asetuksen muuttamisesta. Tällä muutoksella hyväksyttiin muun muassa kaksi uutta rahoituskehityksen ulkopuolista erityisvälinettä Ukraina-varaus ja EURI-väline.

Rahoituskehitysasetuksen mukaisia temaattisia erityisrahoitusvälineitä ovat siten solidaarisuus- ja hätäapuvaraus (SEAR), joka jakautuu Euroopan solidaarisuusvaraukseen sekä hätäapuvaraukseen, Euroopan globalisaattiorahasto (EGF), Brexit-mukautusvaraus (BAR) sekä Ukraina-varaus.

Muita kuin temaattisia erityisrahoitusvälineitä ovat yksi ainoa liikkumavaraväline (SMI), joustoväline (FI) sekä lisäksi erillinen EURI-väline elpymisvälineen kohonneiden rahoituskulujen maksamiseen.

Näiden erityisrahoitusvälineiden pl. yksi ainoa liikkumavaraväline, määrärahat sijoitetaan monivuotisessa rahoituskehyksessä sovittujen enimmäismäärien ulkopuolelle sekä maksuissa että sitoumuksissa.

Komissio esittää vuodelle 2026 temaattisiin erityisrahoitusvälineisiin kaikkiaan 5 715,9 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 5 022,5 miljoonaa euroa maksuina. Tästä merkittävin osuus on Ukraina-varaukseen laitettava 3 895,2 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 3 164,1 miljoonaa euroa maksuina. Lisäksi *Euroopan globalisaatiorahaston* osuus on 35,1 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 20 miljoonaa euroa maksuina, *Euroopan solidaarisuusvarauksen* osuus on 1 190,4 miljoonaa euroa sitoumuksina ja maksuina, *häätäpuvarauksen* osuus on 595,2 miljoonaa euroa sitoumuksina ja maksuina. Brexit-mukautusvarauksesta ei voi tehdä enää uusia sitoumuksia tai maksuja, mutta asetuksen mukaisesti aiemmin käyttämättä jääneitä määrärahoja voidaan siirtää seuraavalle vuodelle käytettäväksi vuoden 2026 loppuun mennessä. Näiden osuus vuoden 2026 talousarviossa on maksuina 52,9 miljoonaa euroa. Euroopan solidaarisuusvarauksen osuudesta 50 miljoonaa euroa otetaan välittömästi käyttöön ja loppu 1 140,4 miljoonaa euroa asetetaan budjettivaraukseen, josta se otetaan käyttöön tarvittaessa.

Rahoituskehyn välitarkistuksessa sovittiin EURI-välineen käyttöönoton yhteydessä erityisestä vaiheittaisesta mekanismista (*cascade-malli*), jotta voidaan vastata täysimääräisesti elpymisvälineen koronmaksusta aiheutuviin kuluihin ja, jolla varmistettaisiin, että tarvittavat määrärahat ovat käytettävissä erääntyvien korkokustannusten maksamiseen myös sen jälkeen, kun kaikki otsakkeen 2b EURI-budjettikohtaan kirjatut määrät on käytetty. Cascade-menettelyssä hyödynnettäisiin ensisijaisesti ohjelmien talousarvion toteuttamisen ja uudelleenpriorisoinnin luomaa liikkumavaraa sekä erityisvälineiden (joustoväline ja Yksi ainoa liikkumavaraväline) käytettävissä olevia määriä. Tätä käytettiin ensimmäisen kerran vuoden 2025 talousarviossa.

Komissio on vuoden 2026 talousarvoesityksessä esittänyt, että korkomenojen ylityksistä katettaisiin tässä vaiheessa 72,8 miljoonaa euroa otsakkeen 2b liikkumavarasta ja 2 065,4 miljoonaa euroa joustovälineen kautta otsakkeessa 2b. Kaiken kaikkiaan talousarviossa korkomenoille varatut määrärahat ylittyvät 4 276,4 miljoonalla eurolla, joten yhteenlaskettuna marginaalin ja joustovälineen kautta mobilisoidaisiin tasan puolet ylimenevistä korkokuluista.

Tämän jälkeen käytössä olisi temaattinen erityisväline EURI-väline, joka hyödyntäisi korkokulujen jäljellä olevan osan kattamiseen ensisijaisesti niitä määrärahoja, joka vastaa edellisiltä vuosilta käyttämättä jääneitä ja siten vapautettujen sitoumusten määrää. Komissio on vuoden 2026 talousarvoesityksessä esittänyt, että EURI-välineen kautta uudelleen käyttöönotetaan vuosina 2021–2024 rauenneita sitoumuksia jäljelle jäävän osan kattamiseksi yhteensä 2 138,2 miljoonalla eurolla. Käyttöön vapautuneista rauenneista sitoumuksista on vähennetty ensin muun muassa jo vuoden 2025 talousarviossa käytetyt osuudet.

Komissio esittää myös yhden ainoan liikkumavaravälineen käyttöönottoa vuoden 2026 talousarviossa. Yksi ainoa liikkumavaraväline mobilisoidaisiin otsakkeessa 7 (hallinto) sitoumuksina 748,2 miljoonan euron edestä. Komission mukaan SMI:n käyttö ei yksinään kuitenkaan riitä otsakkeen 7 kohonneiden hallintokustannusten ja eläkemenojen kattamiseen ja siksi komissio esittää myös otsakkeessa 7 joustovälineen käyttöönottoa 221 miljoonan euron edestä.

Joustovälinettä käytettäisiin siis otsakkeissa 2b ja 7 yhteensä 2 286,4 miljoonan euron edestä, jonka jälkeen joustovälineeseen jäisi määrärahoja vielä 135,8 miljoonaa euroa tarvittaessa käytettäväksi vuosille 2025 ja 2026. Komission ehdotus sisältää myös joustovälineen kautta käyttöönotettavia maksuja 2 522,7 miljoonaa euroa, joita käytettäisiin myös aiempien joustovälinesitoumusten maksamiseen.

Taulukko 9: Erityisvälineet
milj euroa käyvin hinnoin

Temaattiset erityisrahoitusvälineet	Talousarvioesitys 2026 milj. euroa sitoumuksina
Euroopan globalisaatiorahasto (EGF)	35,1
Euroopan solidaarisuusvaraus (EUSF)	1 190,4
Hätäapuvaraus (EAR)	595,2
Brexit-mukautusvaraus (BAR)	0,0
Ukraina-varaus	3 895,2
<i>Temaattiset yhteensä</i>	<i>5 715,9</i>
Muut kuin temaattiset erityisrahoitusvälineet	
Joustoväline (FI)	2 286,4
yksi ainoa liikkumavara (SMI)	748,2
EURI-väline	2 138,2
<i>Ei-temaattiset yhteensä</i>	<i>5 172,7</i>
Yhteensä kaikki (temaattiset+ei-temaattiset)	10 888,6

Elpymisväline (Next Generation EU; European Union Recovery Instrument)

Elpymisväline on poikkeuksellinen ja kertaluonteinen väline, jonka rahoituksen avulla tuetaan jäsenmaiden elpymistä Covid-19-kriisin aiheuttamista taloudellisista, sosiaalisista ja terveydellisistä haitoista sekä samalla tuetaan investointeja vihreään siirtymään ja digitalisaatioon.

Elpymisväline on talousarvion ulkopuolella: kyse on ulkoisista käyttötarkoitukseen sidotuista tuloista (*external assigned revenue*). *Elpymisvälineellä* rahoitettavat määrärahat ohjelmiin on selostettu komission talousarvioesityksessä, mutta elpymisvarat on selkeästi eroteltu tavanomaisista EU-budjetin määrärahoista. *Elpymisvälineen* rahoituksen sitoumukset on tullut olla sidottuna vuoden 2023 loppuun mennessä (pl. marginaalinen osuus hallintokustannuksia), mutta välineestä rahoitettavia maksuja voidaan tehdä vuoden 2026 loppuun saakka. *Elpymisvälineen* rahoituksesta syntyvät korkokustannukset sen sijaan katetaan EU:n talousarviosta. Elpymisvälineen lainanotosta aiheutuvat korkokustannukset ovat otsakkeessa 2b ja niiden määrästä vuoden 2026 talousarviossa on selostettu tarkemmin tämän muistion otsaketta 2b käsittelevässä kohdassa sekä erityisvälineiden käyttöä käsittelevässä kohdassa.

Vuonna 2026 *elpymisvälineen* rahoitusta ennakoidaan kohdistuvan maksuina yhteensä noin 105,3 miljardia euroa. Maksuista suurin osa (noin 98,8 miljardia) euroa kohdistuu *Elpymis- ja palautumistukiväline* RRF:ään.

Tulot

Komission antaman vuoden 2026 talousarvioesityksen tulojen kokonaissumma on tasapainoperiaatteen mukaisesti yhtä suuri kuin maksumäärärahojen kokonaismäärä eli 192 206,9 miljoonaa euroa. Tuloista katettaisiin omilla varoilla 188 732,8 miljoonaa euroa ja sekalaisilla tuloilla 3 474,1 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 talousarvioesityksen tuloihin sisältyy myös Britannian rahoitusosuus, yhteensä 1 032,5 miljoonaa euroa, johtuen Britannian EU-jäsenyyden aikaisista rahoitusvelvoitteista, kuten mm. edelliseltä rahoituskehyskaudelta periytyneistä maksamattomista sitoumuksista.

3 EU-oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin yleinen talousarvio perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 314 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (Euratom) 106 A artiklaan. Erityinen lainsäätämisyjärjestys, neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto arvioi, että ehdotettu oikeusperusta on asianmukainen ja että talousarvioesitys on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukainen.

4 Vaikutus Suomen lainsäädäntöön, ml. Ahvenanmaan asema, ja talousarvioon

Talousarvioesityksellä ei ole välitöntä vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon vuoden 2026 kansallisessa talousarvioesityksessä. Valtioneuvoston 30.4.2025 antamassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 on varauduttu 2 733 miljoonalla eurolla Suomen maksuihin EU:lle vuonna 2026. Komission esityksen mukaan Suomen maksut Euroopan unionille olisivat 2 726 miljoonaa euroa vuonna 2026. Komission talousarvioesityksessä ei ole huomioitu aiempien vuosien omien varojen selvityksistä aiheutuvia mukautuksia, jotka tulisivat maksuun vuonna 2026. Komissio on antanut jäsenmaille tiedon näistä mukautuksista 28. tammikuuta 2025. Komission antaman tiedon mukaan aiempien vuosien mukautukset alentaisivat Suomen EU-maksuja noin 92 miljoonalla eurolla vuonna 2026.

Komissio aikoo täydentää esitystään todennäköisesti lokakuussa 2025 oikaisukirjelmällä. EU:n vuoden 2026 talousarvion lopulliset kustannukset kansallisiin maksuosiin selviävät siten vasta myöhemmin syksyllä, kun talousarviosta on neuvoteltu lopullinen yhteisymmärrys parlamentin ja neuvoston kesken

5 Asian käsittely EU:ssa ja kansallinen käsittely

Komission 4.6. antama ennakoarvio talousarvioesityksen valmisteluun liittyen saatettiin eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E 50/2025 vp, 12.6.2025). Kyse oli poikkeusmenettelystä, koska asian käsittelyaikataulu unionissa on ollut kiireellinen. E-kirje käsiteltiin budjetti- ja hallintojaostossa (EU34) 10.6.2025 sekä valtioneuvoston raha-asianvaliokunnassa 12.6.2025. Eduskunnalle toimitetaan nyt perustuslain 96 §:n mukainen saman sisältöinen U-kirjelmä.

Neuvoston kannan valmistelu talousarvioesityksestä aloitettiin neuvoston budjettikomiteassa 6.6.2025. Budjettikomitean viimeinen käsittely oli 3.7.2025. Coreper II käsitteli ja tosiasiallisesti hyväksyi neuvoston kannan (poliittinen yhteisymmärrys) 9.7.2025. Muodollisesti neuvoston lopullinen kanta hyväksytään syyskuun alussa, kun kansallisten parlamenttien kahdeksan viikon tarkastelu-aika on päättynyt.

Euroopan parlamentin vastuuvaliokunta on budjettivaliokunta. Vuoden 2026 talousarvion yleisesittelijänä parlamentissa toimii Andrzej Halicki (PL, EPP). Euroopan parlamentti aloittaa vuoden 2026 talousarvioesityksen käsittelyn alkusyksyllä, kun neuvosto on toimittanut sille oman lopullisen kantansa. Parlamentti vahvistanee oman kantansa täysistunnossa syksyllä 2025.

On todennäköistä, että Euroopan parlamentin kanta EU:n vuoden 2026 talousarviosta tulee eroamaan neuvoston kannasta. Tällöin kutsutaan koolle sovittelukomitea, jolla on EUT-sopimuksen mukaan 21 päivää aikaa päästä sopuun koko talousarviosta. Sovittelukomitean alkuun saakka komissio voi vielä oikaisukirjelmällä täydentää talousarvioesitystään. Komissio aikoo täydentää esitystään todennäköisesti lokakuussa oikaisukirjelmällä.

Sovittelumenettelyn odotetaan käynnistyvän loka-marraskuussa 2025. Sovittelumenettelyn aikana sovittelukomitea kokoontuu pääosin kolmikantaneuvotteluissa (trilogit).

Suunnitellun aikataulun mukaan ECOFIN-budjettineuvoston kokouksen 14.11.2025 yhteydessä kokoontuu sovittelukomitea, jossa neuvosto ja parlamentti neuvottelevat tavoitteenaan päästä lopullisesti yhteisymmärrykseen EU:n vuoden 2026 talousarviosta. Mikäli sopu syntyy, sovittelukomitean lopputulos tulee vahvistaa vielä molemmissa toimielimissä. Lopullinen EU:n talousarvio ensi vuodelle lienee selvillä loppuvuonna 2025.

Komissio antaa syksyllä todennäköisesti lokakuussa ennen sovittelujaksoa oikaisukirjelmän, josta tulee tehtäväksi U-jatkokirjelmä eduskunnalle.

Komission odotetaan antavan, kuten aiempinakin vuosina, vuosittaista talousarviota täydentäviä lisätalousarvioesityksiä ensi vuoden kuluessa. Komission lisätalousarvioesityksistä informoidaan eduskuntaa U-jatkokirjelmillä.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission vuoden 2026 talousarvioesityksen painopisteitä oikeansuuntaisena ja esitystä rakentavana pohjana neuvoston ja Euroopan parlamentin välisille neuvotteluille. On tärkeää, että talousarviolla vastataan EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Valtioneuvosto korostaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukea Ukrainalle. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi. Lisäksi Valtioneuvosto tukee komission pyrkimystä unionin ilmastotavoitteiden toteuttamiseen myös talousarvion ohjelmien kautta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että vuoden 2026 talousarvio noudattaa hyvän taloushallinnon sekä kurinalaisen budjetoinnin periaatteita.

Valtioneuvosto korostaa, että talousarvion varojen käytön tulisi perustua realistisille tarpeille. Tarvittaessa eri rahoitustarpeita on priorisoitava ja rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet on selvítettävä mahdollisimman pitkälle. Valtioneuvosto pyrkii tätä kautta

vaikuttamaan talousarvion menoihin ja siten myös Suomen EU-maksujen tasoon, jotta Suomen nettomaksuosuus säilyy kohtuullisena ja oikeudenmukaisena.

Valtioneuvosto muistuttaa, että monivuotisen rahoituskehysten välitarkistuksen mukaista rahoituskehyssofia tulee noudattaa ja välitarkistuksessa sovitujen mukautusten toimeenpanoa tulee jatkaa EU:n talousarviossa asianmukaisesti.

Valtioneuvosto korostaa, että elpymisvälineen rahoituskustannusten kattamiseksi tulisi pyrkiä perusteellisemmin hakemaan talousarvion sisältä määrärahojen uudelleenkohdentamisen mahdollisuuksia, erityisesti otsakkeessa 2b. Ottaen huomioon tarvittavien määrärahojen tason ja otsakkeen 2b rajallisen liikkumavaran, Valtioneuvosto voi hyväksyä joustovälineen ja EURI-välineen käyttämisen elpymisvälineen rahoituskustannusten kattamiseksi otsakkeessa 2b. Valtioneuvosto painottaa kaikissa tilanteissa rahoituskustannusten todellisen tarpeen mahdollisimman tarkkaa arvioimista.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että talousarvion otsakkeisiin sisältyy riittävä liikkumavara, jotta varainhoitovuoden aikana kyetään tarvittaessa vastaamaan ennakoimattomiin menoihin ensisijaisesti rahoituskehysten puitteissa. Erityisvälineitä tulee käyttää vain poikkeuksellisesti sekä selkeästi ennakoimattomiin tilanteisiin.

EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena. Valtioneuvosto pitää oikeasuuntaisena komission lähtökohtaa asettaa muiden kuin palkkakustannusten nousu maksimissaan 2 prosenttiin kaikkien toimielinten osalta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että toimielimet ja virastot pyrkivät entisestään tehostamaan toimintaansa ja etsimään mahdollisia säästökohteita, jotta määrärahojen kasvu olisi mahdollisimman alhainen. Valtioneuvosto korostaa, että EU:n toimielinten ja elinten omalle henkilöstölleen maksamien palkanlisien on oltava voimassa olevien asetusten mukaisia. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti erityisvälineiden käyttöön otsakkeen 7 menojen kattamiseksi. Erityisesti joustoväline on tarkoitettu ennakoimattomien menojen rahoittamiseen. Sen käyttäminen hallintokuluihin vähentää entisestään talousarvion mahdollisuuksia vastata poikkeuksellisiin tilanteisiin varainhoitovuoden aikana. Hallintomenojen ylittäessä kehiksessä asetetun enimmäismäärän, olisi ensisijaisesti pyrittävä löytämään säästöjä. Valtioneuvosto voi kuitenkin viimesijaisena keinona hyväksyä erityisvälineiden, mukaan luettuna joustovälineen, käytön.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota maksuäärärahojen merkittävään kasvuun, joka johtuu siitä, että ohjelmakauden toimeenpano on saatu täysimääräisesti käyntiin.

Komissio ilmoittaa täydentävänsä talousarvioesitystään syksyllä annettavassa oikaisukirjelmässä. Oikaisukirjelmään otetaan erikseen kantaa, kun se on saatu.

Valtioneuvoston lopulliset kannat EU:n vuoden 2026 talousarvioon muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisuus.